

راهی که برای صنایع فناور باز شد

صغیه رضایی
روزنامه نگار

با پیشرفت علم و فناوری و بسترسازی برای صنعتی شدن محصولات تولیدی آنچه بیش از پیش مورد توجه قرار می‌گیرد اهمیت به ترفیت‌سازی برای فروش و نشان‌سازی تجاری است. به نظر می‌رسد اصلی‌ترین چالش بعد از رشد و تضج‌گیری صنایع دانش‌بنیان یا شرکت‌های خرد

همین تجاری‌سازی و صادرات محصولات فناور است. پیش از دولت یازدهم به دلیل وجود تحریم‌ها امکان تعامل با کشورها وجود نداشت. به طور قطع نه شرکت صنعتی می‌توانست چندان پا بگیرد نه امکان تامین مواد اولیه مصرف به قیمت مناسب وجود داشت. اما همگان می‌دانند که پس از برجام این تعامل قوی‌تر است تا جایی که در کنار هیات‌های سیاسی هیات‌های تجاری نیز به کشور می‌آمدند. این چنین شد که مقوله دیپماتی اقتصادی جدی‌تر مورد توجه قرار گرفت تا جایی که عده‌ای رابزبان اقتصادی را هم‌راه و بازوی توانمند مذاکره‌کنندگان سیاسی قلمداد می‌کردند. باز شدن این مسیر به کمک دولت‌مردان دولت یازدهم این جسارت را به برخی از نامزدها داد که سخن از ایجاد وزارتخانه تجارت بین‌الملل بگویند و گرنه در زمان اوج تحریم‌ها که کشور در تامین داروی مردم محتاج بود چه کسی می‌توانست از ایجاد چنین بستری سخن بگوید. به عبارتی، این از برکات دولت یازدهم است که زمینه چنان فراهم شد که برخی از ایجاد اشتغال و تولید و تعامل سخن بگویند به ویژه در دنیایی که مسائل نوآوری و فناوری حرف نخست را می‌زند و شایسته است در این زمینه پویاتر باشیم. اما بسیار نیک است که دولت یازدهم به این بخش توجه ویژه دارد. واکاوی و اهمیت دادن به این بخش راه را برای توسعه شرکت‌های صنعتی و دانش‌بنیان باز می‌کند. اما باز هم کمکی که دولت دوازدهم به این بخش می‌تواند کند در حمایت‌های مالی برای نشان‌سازی تجاری است. دولت باید ساماندهی نشان‌های تجاری و ایده‌ها را در صنایع فناور در نظر بگیرد تا راه برای توسعه و تجاری شدن آنها باز شود.

خبر

به صنایع خلاق بیشتر توجه کنیم

صنایع فرهنگی به خلق ایده، تولید و توزیع محصولات و خدماتی می‌پردازند که ماهیت فرهنگی دارند؛ در واقع این صنایع دانش‌بنیان هستند که قابلیت زیادی برای ایجاد شغل دارند و به دلیل آنکه تولید فرآورده‌های فرهنگی بر خلاقیت، مهارت و استعداد فردی استوار است، صنایع فرهنگی را صنایع خلاق نیز می‌نامند. همواره بر این بخش از صنایع تاکید شده و می‌شود. سیدمحمدحسین سجادی‌نیری، دبیر ستاد توسعه فناوری‌های نرم و هویت‌ساز معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهوری گفته است که با اشاره به سهم مناسب صنایع نرم فرهنگی در ایجاد اشتغال و درآمدزایی، توجه جدی بیشتر به این بخش از صنعت در اقتصاد دانش‌بنیان ضروری است. وی با بیان اینکه امروزه از صنایع نرم و خلاق فرهنگی به‌عنوان یکی از مولفه‌های تاثیرگذار انتقال هویت فرهنگی نام برده می‌شود، افزود: نهادساز نقشه جامع علمی کشور در حوزه فناوری اولویت‌هایی در ردیف نخست وجود دارد که یکی از آنها فناوری‌های نرم و فرهنگی است. آن‌طور که ایرنا نوشته است، دبیر ستاد توسعه فناوری‌های نرم و هویت‌ساز معاونت علمی و فناوری ادامه داد: سینما و انیمیشن، اسباب‌بازی و نوشت‌افزار، گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع دستی، شبکه‌های اجتماعی، موسیقی، تئاتر، بازی‌های رایانه‌ای و آموزش الکترونیک حوزه‌های اساسی صنایع فرهنگی را تشکیل می‌دهند. وی اهداف این ستاد را افزایش تولید و سهم خدمات و محصولات نرم و فرهنگی در اقتصاد ملی، ارتقای سازوکارهای سیاست‌گذاری و نهادینه‌سازی گفتمان فناوری‌های نرم در کشور، ارتقا و بهره‌برداری از سرمایه‌های دانشی و انسانی کشور در حوزه فناوری‌های نرم، توسعه نقش‌آفرینی و همکاری‌های بین‌المللی در زمینه فناوری‌های نرم، بهبود زیرساخت‌های نهادی توسعه و تجاری‌سازی فناوری‌های نرم عنوان کرد. سجادی‌نیری با بیان اینکه تاکنون ۵ جلسه از جلسات شورای عالی انقلاب فرهنگی به بحث و بررسی درباره سند صنایع نرم فرهنگی اختصاص داشته است، افزود: لازم است در زمینه سهم سند صنایع فرهنگی نرم در نقشه جامع علمی کشور، از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی سندی تصویب شود. دبیر ستاد توسعه فناوری‌های نرم و هویت‌ساز معاونت علمی و فناوری یادآور شد: در آخرین جلسه نقشه جامع علمی کشور راهبرد نهم سند صنایع نرم فرهنگی به تصویب رسیده است؛ این راهبرد به بحث تعاملات بین‌المللی و همکاری با کشورهای اسلامی در توسعه فناوری‌ها و محصولات فرهنگی مربوط است. وی با تاکید بر اینکه کشورمان در عرصه صنایع نرم فرهنگی باید به یک کشور پیشرو فرهنگی تبدیل شود، افزود: لازم است در تعامل بین‌المللی و با رویکرد فناورانه، در زمینه توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و اقتصاد مقاومتی اقدامات لازم انجام شود. دبیر ستاد توسعه فناوری‌های نرم و هویت‌ساز معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهوری گفت: راهبرد نهم سند صنایع نرم فرهنگی در آخرین نشست ستاد نقشه جامع علمی کشور مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مصوب شد درباره بحث تعاملات بین‌المللی فرهنگی نسبت به همکاری با کشورهای اسلامی توجه ویژه شود.

برنامه فناورانه حسن روحانی برای دولت دوازدهم

گروه صنعت

s.industrial@sanatnewspaper.com

برنامه حسن روحانی برای دولت دوازدهم با عنوان «آزادی، امنیت؛ آرامش و پیشرفت» منتشر شد. برنامه حسن روحانی از دو بخش تشکیل شده است. در بخش نخست چالش‌ها و مسائل اساسی کشور مرور شده و در بخش دوم برنامه‌های روحانی برای دولت دوازدهم منتشر شده است.

مسائل پیشرو

مسائل پیشرو، به ۸ بخش اقتصادی، سیاسی-امنیتی، فرهنگی، اجتماعی، علم و فناوری، محیط‌زیست، بین‌الملل و سیاست خارجی و نظامی-دفاعی تقسیم شده است. در بخش بررسی مسائل حوزه علم و فناوری آمده است: «علم، فناوری و نوآوری بی‌گمان یکی از مهم‌ترین منشأهای قدرت کشورها بوده و در جهان امروز اهمیت آن بیشتر شده است. جمهوری اسلامی ایران نیز با اتکا بر جمعیت جوان و تحصیلکرده و هزینه‌های سنگینی که در دو دهه گذشته صرف توسعه آموزش عالی شده است، در مقطعی از تاریخ خود قرار دارد که باید زیرساخت انسانی ایجادشده را با اتکا بر سیاست‌های درست در حوزه علم، فناوری و نوآوری به توانمندی بالفعل در این حوزه مبدل سازد.»

در ادامه مسائلی در این مسیر پیشرو قرار دارند که در بخشی از آن آمده است:

ضعف قوانین در حوزه شرکت‌های دانش‌بنیان و تناسب نداشتن قوانین کسب‌وکار (اعم از قانون تجارت، قوانین بیمه و مالیات و...) با ویژگی‌های فعالیت‌های دانش‌بنیان.

نبود گفتمان اقتصادی در حوزه علم و فناوری و نگاه دانشگاهی محور به تولید فناوری (غلبه مفهوم پژوهش و فناوری دانشگاهی بر کل حوزه علم و فناوری) با واقعیت جهانی که تولید فناوری در بنگاه است، تفاوت دارد. چالش‌های مربوط به مسئله تجاری‌سازی و عملیاتی‌سازی اعطای تسهیلات و مشوق‌ها به شرکت‌های دانش‌بنیان.

۷۰ درصد شرکت‌های دانش‌بنیان شناسایی شده‌اند، شرکت‌های کوچک نپا هستند این در حالی است که عمده توسعه فناوری در صنایع بزرگ اتفاق می‌افتد نه بنگاه‌های کوچک.

مشکل صادرات محصولات فناورانه و از دست دادن بازارهای صادراتی برای برخی شرکت‌های دانش‌بنیان به دلیل نداشتن استانداردهای لازم و نشان‌های تجاری بزرگ و در تراز جهانی برای صادرات محصول. وجود محدودیت‌هایی در فرآیندهای انتقال فناوری، ارتباطات تجاری و همکاری با شرکت‌های بزرگ صاحب فناوری و مراکز علمی در جهان (محدودیت در همکاری فناورانه).

تقویت زیرساخت‌های اینترنت در برنامه روحانی

در ادامه این برنامه، حسن روحانی برنامه‌های خود در بخش‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، علمی، فناوری و نوآوری، محیط‌زیست و توسعه پایدار، سلامت، بهداشت و درمان، سیاست خارجی و امور دفاعی را ارائه کرده است.

در بخش اقتصادی، از تقویت زیرساخت‌های اینترنت (توسعه اشتغال مبتنی بر اینترنت) به‌عنوان یکی از برنامه‌های اصلی دولت آینده روحانی نام برده شده است. در این بخش این نامزد دوره دوازدهم نوشته است: «ساندن سرعت و کیفیت شبکه ملی اطلاعات و اینترنت همه استان‌ها به سطح ۳ کشور نخست خاورمیانه، تا سال ۱۴۰۰ با هدف دسترسی آسان به اطلاعات و گسترش کسب‌وکارهای مبتنی بر اینترنت، می‌تواند بر توسعه دانش‌بنیان کشور و ایجاد مشاغل که مستقیم یا غیرمستقیم بر زیرساخت‌های اینترنتی بنا می‌شوند، موثر باشد.»

تعهد به اجرای قانون دسترسی آزاد به اطلاعات

روحانی در برنامه سیاسی خود نیز آورده است: «قانون انتشار و دسترسی آزادانه به اطلاعات» یکی از مهم‌ترین قوانین برای شفاف‌سازی امور اداره کشور و مبارزه با فساد است. اجرای این قانون نظارت مردم بر دولت و سایر قوای کشور را افزایش می‌دهد و شفافیت ناشی از آن، عاملی برای مقابله با ضایع شدن حقوق مردم است. کشور باید شفاف اداره شود و تدوین و ابلاغ آیین‌نامه اجرایی این قانون در دولت یازدهم، زمینه را برای اجرای آن فراهم کرده است. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی متولی اجرای این قانون است و در دولت دوازدهم تلاش می‌شود این قانون، به‌ویژه با توجه به ظرفیت‌هایی که در زمینه توسعه امور فضای مجازی و دسترسی مردم به اطلاعات از طریق ابزارهای اینترنتی ایجاد شده، اجرا شود.

همچنین روحانی در بخش «تداوم تلاش برای تحقق حقوق ملت در قانون اساسی» متعهد به اجرای بدون تاخیر قانون بر زمین مانده آزادی اطلاعات و تقویت دولت الکترونیکی برای مقابله با فساد و نارسایی‌های اداری شده است.

روحانی همچنین در بخش ارتقای شفافیت و مبارزه با فساد باز هم اجرای قانون انتشار و دسترسی آزادانه به اطلاعات را وعده داده و متعهد شده است از ظرفیت فضای مجازی برای شفاف‌سازی درباره عملکرد دولت استفاده حداکثری کند.

در بخش برنامه‌های حوزه علم و فناوری نیز آمده است: تامین مالی کارآمد، شفاف و اثربخش فعالیت‌های پژوهش و فناوری مستلزم انجام اقدامات زیر است تا بنیان نهادی مناسبی برای توسعه این بخش ایجاد شود:

تدوین لایحه‌های جمع‌سپاری، سرمایه‌گذاری جسورانه و عرضه سهام شرکت‌های نوآور و دانش‌بنیان. بازتعریف مأموریت‌های «سندوق نوآوری و شکوفایی» به‌عنوان راهبر نظام تامین مالی زیست‌بوم نوآوری و نهاد تنظیم‌گر تامین مالی توسعه فناوری و صندوق‌های دولتی و خصوصی در حوزه پژوهش و فناوری.

تعمیر رویکرد دولت از حمایت مستقیم و مالی به حمایت‌های غیرمستقیم و غیرمالی.

همچنین روحانی بسته تشویقی نوآوری در بنگاه‌های اقتصادی بزرگ را در این برنامه تعریف کرده است. البته روحانی در برنامه خود توضیح داده است که برای دستیابی به اهداف بخش علم و فناوری به برخی نهادها از جمله دانشگاه اندیشه‌ورز، مدرسه آینده‌ساز و بنگاه‌های نوآور نیاز هست.

در بخش مدرسه آینده‌ساز بر توسعه سواد اطلاعاتی تاکید شده و آمده است: شهروند فردا شهروندی برخوردار از سواد اطلاعاتی و سواد دیجیتال خواهد بود به همین دلیل لازم است توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و هوشمندسازی مدارس بر پایه بخشی از عواید دولت از محل سهم تنظیم مقررات خدمات فناوری اطلاعات و همچنین هزینه‌کرد مالیات‌های عمومی غیردولتی (با موافقت رهبر معظم انقلاب) در دستور کار قرار گیرد. به موازات آن ارتقای فرهنگ مناسب برای زیست در عصر اطلاعات در دستور کار بخش پرورشی قرار خواهد گرفت.

تکمیل پرونده الکترونیکی سلامت

حسن روحانی در بخش برنامه سلامت، بهداشت و درمان نیز اعلام کرده است: بکارگیری کامل پرونده الکترونیکی سلامت و استفاده از آن برای رسیدگی به اسناد پزشکی و پرداخت هزینه آنها به‌صورت الکترونیکی در دولت دوازدهم تحقق خواهد یافت. همچنین استقرار کامل سامانه پرونده الکترونیکی سلامت و مکانیزه کردن فرآیندهای درمان در این برنامه آمده است.

نظرها و پیشنهادها

منع‌های قانونی از جمله چالش‌های موجود بر سر راه ایجاد کسب‌وکارهای نوین است. میثم موسایی، استاد دانشگاه تهران در این زمینه به گسترش صنعت می‌گوید: تمامی سازمان‌ها از قوه قضاییه تا مجلس و قوه مجریه باید تلاش کنند تا موانع کسب‌وکارهای جدید را بردارند. درحال حاضر ۱۵۰۰ قانون مانع کسب‌وکار وجود دارد که باید حذف شود. به غیر از آن باید بخش‌های فرهنگی جامعه نیز فعال شوند تا فرهنگ متناسب با کسب‌وکارهای نوین تولید و زمینه انتقال آن فراهم شود. نمونه آن می‌تواند رسانه‌ها باشد تا به تدریج دیدگاه سنتی در جامعه از بین برود. سیدمجتبی طباطبایی، کارشناس کسب‌وکار اینترنتی و مدیرعامل شرکت پندار معتقد است که راه‌اندازی کسب‌وکارهای اینترنتی در کشور ما به مراتب سخت‌تر از کشورهای دیگر است زیرا انچنان موانع قانونی و چالشی وجود دارد که به سادگی نمی‌توان گفت ممکن است در این بستر شغل ایجاد کرد. همچنین چالش‌های قانونی، مالیات و بیمه از جمله موانعی است که پیش روی کارآفرینان است. به باور علی‌اصغر سعیدی، جامعه‌شناس اقتصادی دولت‌های در ایران از کسب‌وکارهای فناورانه کمتر حمایت می‌کنند. از این رو، همواره استارت‌آپ‌ها در مقابل بنگاه‌های بزرگ اقتصادی دیگر شکست می‌خورند. علی ناصری، مخترع و ایده‌پرداز نیز معتقد است که در هیچ‌جای دنیا رشد فناوری بدون حمایت دولت امکان‌پذیر نیست. دولت‌ها در بسیاری از کشورها بودجه‌های پژوهشی برای تولیدکنندگانی که ایده‌ها و محصولات فناور دارند در نظر می‌گیرند اما در کشور ما چنین حمایتی از تولیدکننده نمی‌شود. علی سرلک، مدیر تحقیق و توسعه شرکت طلا پروفیل ارس معتقد است که آنچه باعث توسعه فناوری و در نهایت تولید صنعتی می‌شود، خلاقیت و نوآوری است.

۲۲۰ میلیارد ریال سودآوری برای شرکت‌های فناور البرز

سال‌ها به‌دلیل بی‌توجهی به حوزه مهم دانش‌بنیان، اشتغال ۱۰۰ نفر را در این حوزه شاهد بودیم.

ربانی افزود: اکنون ۸۲ شرکت دانش‌بنیان در البرز فعالیت دارد و میزان صادرات شرکت‌های فناور عضو پارک علم و فناوری استان به ۲۴ میلیون دلار رسیده و ۴ عضویت را در انجمن‌های ملی و بین‌المللی به ثبت رسانده‌ایم. رییس پارک علم و فناوری البرز گفت: تاکنون ۷۳ مورد انعقاد قرارداد پروژه‌های پژوهشی و فناوری از سوی شرکت‌های فناور در این پارک انجام شده و ۱۰ قرارداد نیز با سایر دستگاه‌ها بسته شده است.

دولت تدبیر و امید، میزان فروش محصولات شرکت‌های فناور عضو پارک علم و فناوری این استان به ۲ هزار و ۲۰۰ میلیارد ریال رسید در حالی که پیش از این، میزان فروش محصولات شرکت‌های فناور البرز در مجموع ۲۸۰ میلیارد ریال بود. وی گفته است، فضای کار اختصاص یافته به شرکت‌های فناور مستقر در پارک علم و فناوری استان البرز از ۱۵۳ مترمربع در اوایل سال ۹۲ به ۳ هزار و ۲۰۰ مترمربع در امسال رسیده است. همچنین در دولت یازدهم ۵۶۰ نفر در واحدهای فناور البرز مشغول کار شده‌اند در حالی که پیش از این،

اقتصاد دانش‌بنیان الگوی نوین اقتصاد جهانی است. عملکرد شرکت‌های دانش‌بنیان با توجه به ماهیت بنیادین آنها، به‌صورت اساسی به تغییر و بهبود اقتصاد منجر می‌شود. با این وصف نباید در روند شکل‌گیری و توسعه این شرکت‌ها شکی راه داد. شرکت‌های دانش‌بنیان، مراکز اقتصادی هستند که سودآوری‌شان براساس توسعه دانش و فناوری است.

البته شرکت‌های دانش‌بنیان در دولت یازدهم فرصت مناسبی برای توسعه داشتند. به‌عنوان نمونه، عطاه‌الله ربانی، رییس پارک علم و فناوری استان البرز گفته است که

ایران در آستانه تبدیل شدن به کشور برتر حوزه نوآوری

به اقتصاد دانش‌بنیان برای ایران وجود دارد. به گفته لیم، در صورت بهبود تعاملات بخش‌های اقتصاد سنتی با حوزه علم، فناوری و تشویق بخش خصوصی و شرکت‌های بزرگ برای سرمایه‌گذاری در «آراندی»، سرعت ایران در کسب دستاوردهای اقتصادی از ظرفیت‌های بزرگ علم و فناوری، رشد چشمگیری خواهد داشت.

آن‌طور که ایسنا نوشته است، گسترش همکاری‌های بین‌المللی و همکاری‌های فناورانه در سرمایه‌گذاری خارجی برای رشد بیشتر اقتصاد دانش‌بنیان از دیگر موضوعات مورد تاکید این گزارش است.

مسیر رشد و توسعه فناورانه در طول سال‌های اخیر برای بخش اقتصادی و علمی کشور بیشتر باز شده است و به نظر می‌رسد با تعامل بیشتر با کشورها این مهم بیش از پیش محقق شود.

مایکل لیم، مدیر طرح تدوین گزارش سیاست علم و فناوری ایران (آنگکاد) گفته است براساس شاخص‌های آماری، ایران یک ظرفیت شگفت‌آور در حوزه نوآوری دارد که در سال‌های اخیر نتایج سرمایه‌گذاری پیوسته و گسترده آن به خوبی در تولید علم، تجاری‌سازی و ایجاد و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان نمایان شده است و در صورت ایجاد سایر شرایط لازم، آمادگی ورود جدی